

Kursrapport för Straffrätt, 15 hp, vårterminen 2025, kurskod: JU211L, tillfälleskod: 29246

Inledning om hur kursen bedrevs VT25

Enligt Stockholms universitets regler för undervisning och examination ska en kursrapport sammanställas senast tio veckor efter avslutad kurs. I detta dokument sammanställer jag den kursrapport som enligt universitets centrala riktlinjer ska göras. Detta dokument innehåller därför en sammanställning av kursvärderingen samt kursansvariges analys av denna.

Inledningsvis ska sägas något allmänt om under vilka förutsättningar som kursen bedrevs VT25. Kursen har bedrivits i linje med Stockholms universitets centrala beslut och Juridiska institutionens beslut att undervisningen ska ske i fysiska undervisningssalar på plats vid Stockholms universitet. Det kan dock noteras att några få föreläsningar genomfördes digitalt via Zoom eller genom inspelade föreläsningar som fanns tillgängliga på kurssidan i Athena. I linje med universitetets och institutionens riktlinjer, utgjorde dessa ett litet inslag på kursen. Enstaka seminarium hölls helt eller delvis i Zoom, vilket berodde på att det under vissa dagar på kursen inte fanns lediga undervisningslokaler. Inslagen av den digital undervisningen motiverades alltså huvudsakligen av praktiska skäl.

Kursansvarig

Annika Suominen

Svarsfrekvens och resultat från de universitetsgemensamma frågorna

Svarsfrekvens: Totalt besvarade 27 studenter kursvärderingen. Under VT25 var totalt 350 studenter registrerade på kursen (inkl. omregistrerade studenter). Således besvarades kursvärderingen av cirka 8 % av de studenter som var registrerade på kursen. Det ska framhållas att det till följd av den låga svarsfrekvensen är en utmaning att dra slutsatser om bland annat hur pass representativa de inkomna svaren är.

Resultatet av de kvantitativa universitetsgemensamma frågorna: I enligt med riktlinjerna från Stockholms universitet, läggs resultatet från de universitetsgemensamma kvantitativa frågorna till denna kursrapport som en bilaga.

Kursansvariges sammanställning av fritextsvaren

Kursen styrkor enligt studenterna: Av de kvalitativa delarna av kursvärderingen, med fritextsvar rörande kursens styrkor framhålls många positiva aspekter. Som kursansvarig ser jag mycket positivt på att studenterna – även vid denna kursvärdering – upplever att kursupplägget följer en logisk och genomtänkt struktur, där föreläsningar och seminarier matchar varandra ämnesmässigt och det finns en tydlig och tänkt progression inom kursen. Följande kommentarer illustrerar detta väl:

”Jag måste tacka er. Jag älskar straffrätt och har inte velat älska straffrätt för att så många gör det och det känns så typiskt. Ändå har det här varit den kurs jag sett fram emot hela programmet... Eller, egentligen sedan första fröet om juristprogrammet såddes. Ni lyckades ändå överträffa mina förväntningar långt över vad jag trodde var möjligt. För det första måste [xx] vara de överlägset bästa lärarna på hela juristprogrammet och även övriga lärare är kanon, otrolig kompetens.”

”Seminarierna var extra bra och genomtänkta. Att lägga mycket tid på dessa gav extremt mycket till självstudierna och tentan. PM-ämnesvalet var kanon och intressant.”

”Bra upplägg, tydliga instruktioner och intressant innehåll. Föreläsningarna var överlag väldigt givande.”

”I princip allt. Tycker lärarna var super och kändes som upplägget var pedagogiskt. Uppskattar också att det känns som att lärarna försöker välja intressanta ämnen för pm-uppgifterna varje termin!”

Föreläsningarna! Väldigt tydliga och bra, anteckningar och pp kunde användas som studiematerial och kompletterade litteratur väldigt bra!”

”Lärarna var väldigt bra; de var pedagogiska och visade intresse för ämnet. Kursen har även varit väldigt hjälpsam för att förbättra resonemang kring applicering av lag, och har även hjälp med att tolka lagtext på ett mer noggrant sätt, vilket definitivt kommer vara bra för programmets kommande kurser. Seminariefrågorna var bra då de föranledde diskussioner och resonemang.”

I linje med detta framhåller studenterna särskilt seminarierna som en tydlig styrka hos kursen – studenterna upplever att seminarierna ger möjlighet till fördjupning och att seminarierna ger en god förståelse av de straffrättsliga frågor och teman som seminarierna uppmärksammar. Samtidigt ger seminarierna också enligt studenterna tillfälle att fråga undervisande lärare om det är något som man som student särskilt undrar över. Flera studenter framhåller också att de upplevde det som mycket positivt att de inför och vid seminarierna fick en bättre förståelse av hur man bör och kan gå tillväga för att ”lösa” olika straffrättsliga problemkomplex.

Vidare framhåller studenterna att även föreläsningarna är en tydlig styrka med kursen: de ger tillfälle till både översikt och fördjupning, särskilt framhålls att föreläsningarna ger möjlighet till en översikt eller inventering av de viktigaste straffrättsliga problemkomplexen inom ett visst område. Några studenter framhåller också att föreläsningarna bidrag till att konkreta visa på vad som inom ramen för kursen menas med att studenterna ska inta ett kritiskt förhållningssätt till straffrättsämnet.

En annan styrka som framhålls när det gäller undervisningen – vad gäller både föreläsningar och seminarier – är att studenterna anger att de upplever att de teman som uppmärksammas under kursens gång har haft en tydlig koppling till samhällsutvecklingen och vad straffrättens roll i ett bredare samhällsperspektiv. I detta avseende skriver flera studenter att de särskilt uppskattar att undervisningen inte bara fokuserade på att tillämpa relevanta bestämmelser, utan att kursen gav tillfälle att uppmärksamma varför olika straffbestämmelser ser ut som de gör, vilka avvägningar som lagstiftaren gjorde i samband med att något kriminaliserades, o.s.v. Speciellt PM-uppgiften uppmärksammades också i detta hänseende. Eftersom det är en medveten satsning från kursföreståndaren att både synliggöra vad ett kritiskt/akademiskt förhållningssätt till juridiken innebär (och att det kan se ut på många olika sätt) och att synliggöra och problematisera straffrättens roll i samhället, är det givetvis positivt att vi som lärarlag – även i denna kursvärdering och på ett ännu tydligare vis i jämförelse med tidigare kursvärderingar – har nått fram till studenterna på framför allt dessa punkter eftersom dessa moment är tänkta att genomsyra kursens alla moment.

Studenterna ger genomgående goda omdömen om lärarlaget i sin helhet. Genomgående framhåller studenterna att lärarna på kursen är intresserade och engagerade i straffrättsämnet och i sin lärarroll. De undervisande lärarna beskrivs som pedagogiska, tydliga, kunniga, strukturerade och är skickliga på att förklara komplexa begrepp eller

problem och att synliggöra olika problemkomplex. Det är givetvis ett mycket gott betyg till oss som lärarlag.

På den särskilda frågan om vilka undervisningsmoment som särskilt bidragit till studenternas förståelse av straffrätten framhåller studenterna – även vid denna kursvärdering – seminarierna som det enskilt starkaste momentet på kursen i detta avseende. Generellt uppger studenterna att seminarierna bidragit till en fördjupad förståelse för straffrättsämnet och studenter har särskilt uppskattat att seminarierna (och även föreläsningarna) också innehållit inslag som fångar upp aktuella lagförslag, rättsfall och inslag av ett kritiskt/akademiskt förhållningssätt. Flera påpekar också att det är kursen som helhet som bidragit till att öka förståelsen för straffrätt. Vi drar slutsatsen att det igen är seminarieundervisningen och egentligen undervisningen som helhet som bidragit till att stärka studenternas förståelse för straffrättsämnet. Även PM-uppgiften har lyfts upp i detta hänseende, som vi som lärarlag ser som mycket positivt.

På den särskilda frågan om på vilket sätt grundkursen i straffrätt *bidragit till att utveckla förståelse för och förmågan att använda juridisk argumentation, inklusive lagtolkningsfrågor*, kan det framhållas att studenter vid besvarandet av andra delar av kursvärderingen skriver även om denna fråga. Fritextsvaren på denna del är således att det är flera moment på kursen som bidragit till detta. Min övergripande slutsats är att det är kursen som helhet som stärkt studenternas förmåga i detta avseende. När konkreta exempel nämns från undervisningen, lyfter studenterna bland annat fram föreläsningarna och seminarierna och speciellt PM-uppgiften. I några fritextsvar framhålls också att det uppskattas att det genomgående under kursen har påpekats vikten av argumentation. De följande kommentarerna är ganska typiska för de svar som lämnats i förhållande till frågan hur kursen stärkt studenternas juridisk argumentation:

”Helt lysande intressanta föreläsningar och allra helst seminarier. Faktiskt de mest intressanta seminarierna på hela juristprogrammet. Tydligt kritiskt förhållningssätt och utmärkt upplägg på seminarierna för att utveckla metod och lagtolkning. Tack.”

”Tycker kombinationen av att ha seminarium i samband med föreläsningar om samma ämne är viktigt. Det kändes som att saker presenterades i en bra ordning för att man skulle förstå helheten. Jag lär mig mest i seminarie/gruppundervisning för då ställs mer frågor osv. Men föreläsningarna är ju också viktiga för att introduceras och lära sig.”

”Seminarierna, som återigen måste vara de bästa på hela juristprogrammet, var lysande. De uppmuntrade mig och mina studiekamrater att lägga timmar på att tolka och diskutera materialet. Tycker också att föreläsningar och påminnelser om att tänka på lagtexten och tolka språkligt hjälpte mycket. Uppskattar också att vi fick läsa mycket förarbeten och PM var också utvecklande.”

”Kursen har verkligen utvecklat denna förståelse och varit ett bra tillfälle att träna på juridisk argumentation när man ex. diskuterar försvarar-argument i förhållande till case på seminarier.”

”Genom den struktur vi haft för att lösa straffrättsliga frågor under seminarierna. När man övar på detta utökar det förståelsen för lagtolkningsfrågor och hur, t.ex. legalitetsprincipen inom straffrätten är väsentlig till skillnad från inom andra rättsområden där den endast finns i bakgrunden.”

På den särskilda frågan om på vilket sätt grundkursen i straffrätt *bidragit till att stärka förmågan att kunna anlägga ett kritiskt förhållningssätt i förhållande till juridiken*, nämner flera studenter att de uppskattat att det vid föreläsningarna konkretiserats vad som menas med ett kritiskt förhållningssätt i förhållande till temat för den aktuella föreläsningen. Även vid denna kursvärdering nämner studenter exempelvis de undervisningsmoment som försökt påvisa lagstiftarens motivering till ett visst lagförslag och hur detta sedan ska hanteras praktiskt när domstolar (och jurister) ska tillämpa en viss bestämmelse i praktiken samt straffrättens roll i samhället. Följande kommentarer illustrerar mycket väl vad studenterna uttrycker om denna del av kursen:

”Uppskattar särskilt det tydligt hur ni tagit er an att tydligt anlägga ett kritiskt förhållningssätt när vi pratat mäns våld mot kvinnor och ansvarsfrihetsgrunder och sexualbrotten. Det har varit en ögonöppnare. Likaså jurisdiktion och att få läsa målet Åke Green och Mangamålet (i PM) med ett helt annat och tydligt mer kritiskt perspektiv än i statsrätten gav mycket. Det märks att ni lägger ner mycket tid, själ och hjärta på studenterna. Tack, oavsett om jag blir straffrättare eller inte kommer jag ha med mig mycket från denna kurs under hela mitt yrkesliv.”

”Det kritiska förhållningssättet i straffrättskursen är tydligt och något det märks att ni lagt mycket tid och energi på. Bidrog starkt till att kursen blev otroligt intressant. Det fanns verkligen utrymme att pröva och utveckla argumentation på seminarierna som verkligen var inspirerande för fortsatta självstudier. Blev inspirerad till både examensarbetet och även att fortsätta bortom examen. Otroligt bra!”

”Kursen har bidragit till att jag i större utsträckning reflekterar över straffrättens politiska och samhällsliga aspekter. Dock motsvarar inte alltid examinationerna den typen av kritiskt förhållningssätt som betonas i undervisningen. Exempelvis kan vissa tentafrågor vara för generellt formulerade; t.ex. "analysera en fråga utifrån ett kritiskt perspektiv", utan att det är tydligt vad som avses eller vilken typ av analys som förväntas. I vissa fall ställs frågor på en nivå som kräver omfattande kontextuell förståelse eller research, vilket kan vara svårt att prestera under tidspress i en salstenta.”

Här vill jag som kursföreståndare med dessa kommentarer synliggöra att studenterna verkar ge uttryck för att de efter grundkursen i straffrätt inte enbart fått med sig verktyg

för att kunna inta ett kritiskt/akademiskt förhållningssätt till straffrättsämnet, utan till juridiken som sådan. Det tyder på att kursen har lagts upp på ett sådant vis att studenterna genomgående tränats på generiska förmågor, med straffrätten som exempel, och att dessa stärkts hos studenterna. För att kommentera på studenten som skrivit att kritiska frågan var för allmänt formulerad på tentamen relaterar den direkt till undervisningen och var formulerad öppet så att även andra eventuella aspekter kunde lyftas upp.

Kursens svagheter enligt studenterna: Av de kvalitativa delarna av kursvärderingen, med fritextsvar rörande kursens svagheter – och därmed vad som eventuellt kan förbättras med kursen så framkommer det att vissa studenter upplevde tidsbrist vid tentamen. En student har föreslagit hemtantamen som lösning på detta. En student efterfrågade mer tydliga kritiska aspekter i undervisningen. En student framhöll att fokus borde varit mindre på kriminalpolitiska/samhällsaktuella aspekter. Någon student påpekade att undervisningen är relativt hektisk under en period under kursens gång och att mer tid efterfrågades. Någon student bemärkte att ordgränsen på tentamen var generös och någon student att PM-uppgiften kunde varit mer omfattande. Någon student upplevde också kurslitteraturen som mindre optimal. En student ansåg att det var oklart vilket material som fick tas med på tentamen.

Kursansvariges analys och slutsatser av behovet av förändringar

Reflektioner över de synpunkter som framkommit i kursvärderingen avseende kursens svagheter

Gällande önskemålet om utökad tid på tentamen är det en synpunkt som vi ibland får. Vi kan framhålla det som vi brukar säga under kursens gång: frågorna som ställs på tentamen är givetvis anpassade till den tid som studenter har till sitt förfogande och att bedömningen av tentamenssvaren givetvis utgår från att frågorna på tentamen ska besvaras inom en viss tid. Vidare kan sägas att vi i lärolaget alltid försöker säkra att tentamensfrågorna återspeglar undervisningen under innevarande termin och har man deltagit aktivt vid föreläsningarna och seminarierna så är det både möjligt och görbart att besvara frågorna på ett insiktsfullt vis under den tid som tentamen går. Samtidigt som ett tentamenstillfälle är en övning i att under en viss tid kunna besvara på straffrättslig frågor på ett adekvat sätt, ska det inte vara en alltför orealistisk möjlighet att besvara på frågorna inom den angivna tiden. Slutsatsen är därför att ingen särskild åtgärd vidtas, men att vi i lärolaget fortsätter med att formulera tentamensfrågor som återspeglar undervisningen. Vi kan även säga att om vi tittar på detta utifrån lärarnas synpunkter har detta inte återspeglats i rättningen eller i poängsättningen. Vi eftersträvar alltid att frågorna på tentamen ska kunna besvaras och kunna besvaras bra baserat på undervisningen som en utgångspunkt.

I förhållande till frågan om examinationen kan vara en hemtentamen är något som vi på kursen ofta funderar över. Samtidigt som AI-genererade verktyg har blivit alltmer vanliga

och det finns begränsade möjligheter att efterpröva att hemtentamen gått korrekt till, finns det inte riktigt argument som övertygar kursföreståndaren att använda detta alternativ. Det finns många fördelar och det skulle kunna vara en lösning som skulle ha vissa fördelar. Vi tar således med den kommentaren vidare i våra tankar kring frågan om examination.

I förhållande till att kursen kunde haft mer genomgående kritiska aspekter och det delvis motstående argumentet att fokus var för mycket på kriminalpolitiska eller samhällsaktuella aspekter försöker vi alltid på kursen hitta en balans. Som helhet anser vi att fokus bör ligga huvudsakligen på gällande rätt, som utgör grunden för straffrätten. Den går dock inte att se på i ett vakuum, och samhällsrelaterade (eller om man vill kalla det kriminalpolitiska) aspekter påverkar straffrätten och dess utformning. Det kritiska förhållningssättet är ett sätt att problematisera och vrida och vända på frågor. Eftersom många studenter har kommenterat att vi lyckats speciellt bra med det kritiska, är den balansering som vi har nu kanske en fungerande mellanväg.

I förhållande till att kursen under tider kan upplevas som hektisk förstår vi att det är mycket straffrättslig information som ska läras på en relativt kort tid. Vi försöker hålla upplägget balanserat och försöker även se till att det inte blir mer än två seminarier per vecka, just för att se till att det finns tid att förbereda inför undervisningen. Samtidigt är detta en universitetsutbildning som förutsätter fulltidsstudier. Juridiken och straffrätten är ett relativt svårt ämnesområde som kräver att man sätter sig ner och läser materialet, inte en utan flera gånger. Det är av den anledningen reserverat lite tid på slutet av kursen för att studenterna ska kunna repetera och läsa igenom litteraturen och sina egna anteckningar minst en gång till innan tentamen.

I förhållande till att PM-uppgiften kunde varit mer omfattande i förhållande till ordgränsen, håller vi delvis med. Det är alltid en balansering att kunna utforma en PM-uppgift som efterfrågar både kritiska inslag som dogmatiska sådana. Fastän vi gärna hade utökat ordgränsen för PM-uppgiften, är detta relaterat till hur examinationen som helhet ser ut på kursen och eftersom tidsramen är något vi inte kan påverka utan att ta bort något annat moment, framstår det inte som plausibelt inom nära framtid.

I förhållande till att någon student anmärkt på att ordgränsen på tentamensfrågorna är generös (som vi tolkar som att man behöver skriva mycket på tentamen) anser vi från kursens sida att det är bättre med en ordgräns som tillåter för mycket än det omvända. Det betyder absolut inte att studenterna behöver skriva så många ord som man maximalt kan, det krävs såklart inte. Ordgränsen är heller ingen optimal siffra för hur svaren ska struktureras, men de tillåter argumentation. Från kursens sida anser vi det bättre att längre och argumentativa svar tillåts, och ordgränsen ska inte tolkas som att man behöver skriva så långa svar.

I förhållande till att kurslitteraturen inte är optimal kan vi på kursen delvis hålla med. Utmaningen är dock att det inte finns likvärdiga böcker som t.ex. Kriminalrättens grunder

kan ersättas med. Detta är kursföreläsaren högst medveten om, men det är dock något som är en liknande utmaning på flera straffrättskurser på olika universitet i Sverige. Utan att det kanske löser problemet i sig, försöker vi lägga fokus just på föreläsningarna på straffrättens grundkurs för att delvis parera att litteraturen delvis är relativt gammal. På samma sätt innehåller seminarieundervisningen till stora delar rättsfall och annat material, just för att ge mer material som är relevant för de olika temana. Kursföreläsaren ser över denna aspekt inför varje termin, och är således medveten om utmaningarna här.

Gällande frågan att det var oklart vilket material som fick tas med till tentamen har detta tagits upp bland annat på introduktionsföreläsningen på kursen, på inför tentamen föreläsningen samt anvisningar står i vårt FAQ-dokument. I tillägg har lärarna och kursföreläsaren varit tillgänglig att under hela kursens gång diskutera tillåtet material på tentamen och därtill relaterade frågor. Kursföreläsaren anser således inte att information inte funnits tillgänglig eller det har varit svårt att veta vad som fick tas med.

Övriga kommentarer

Även vid den här kursvärderingen vill jag som kursansvarig framhålla att studenter under den här kursomgången har varit aktiva vid föreläsningarna. Vi ser det som positivt att studenterna också denna termin har ställt följdfrågor vid föreläsningarna direkt till den som hållit i föreläsningen. Vi tror att det är en fortsatt positiv effekt av återgången från digital till campusbaserad undervisning: att studenter är mer aktiva under föreläsningarna och kan ställa frågor direkt till föreläsaren under just själva föreläsningen. Vi ser även den här kursomgången att det talar med styrka för att fortsätta låta den absoluta merparten av föreläsningarna ges på plats på campus.

Det kan tilläggas att utfallet av tentaresultatet från den ordinarie tentamen VT25 var i linje med tidigare tentamen (kanske till och med lite bättre). Det tyder dels på att kvaliteten på undervisningen mellan kursomgångarna håller en jämn nivå, dels att det finns ett nära samband mellan undervisningen och examinationen eftersom examinationen baseras på den undervisning som bedrivits under innevarande termin.

En sista aspekt som bör beröras i en kursrapport av det här slaget är utfallet på frågan som rör vilken tid som studenter lagt ned på sina studier. Av sammanställningen rörande den frågan framgår att det spretar något rörande hur mycket tid som studenterna lägger ned på sina studier, inkl. schemalagd undervisning. Inte alla studenter förefaller ägna sig åt heltidsstudier. Vi vill därför understryka att vi utgår från att studenter bedriver studier på heltid och att vi ser ett omedelbart samband mellan den tid som studenter lägger ned på förberedelser inför (framför allt) seminarieundervisningen och utfallet på tentamen. Vi vill därför understryka att kursen kräver att man som student lägger ned 40 timmar (inkl. schemalagda föreläsningar och seminarier) i veckan om man ska få åtminstone godkänt på de examinerande momenten. Vi vill också framhålla att kursen pedagogiskt har strukturerats utifrån att den studeras på heltid, vilket betyder att tempot på kursen kan

Kursrapport: grundkursen i straffrätt, 15 hp, VT25
Kursansvarig: Annika Suominen

upplevas som relativt högt. Därför är både upplägget på kursen, schemat och tid för egen inläring tänkt att fungera såsom heltidsstudier.

Bilagor

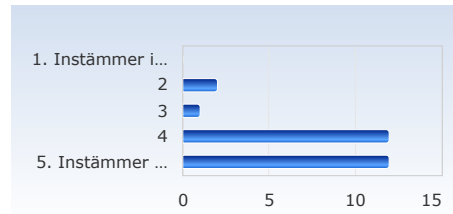
Till denna kursrapport bifogas sammanställningen över de kvantitativa universitetsgemensamma frågorna.

Kursvärdering Straffrätt VT25

Antal svar: 27

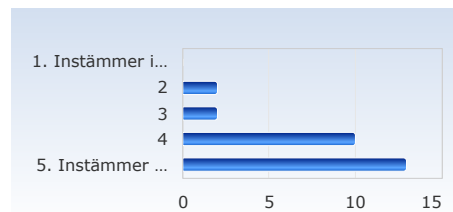
1. Överlag är jag nöjd med kursen.

Överlag är jag nöjd med kursen.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	0 (0,0%)
2	2 (7,4%)
3	1 (3,7%)
4	12 (44,4%)
5. Instämmer helt	12 (44,4%)
Summa	27 (100,0%)

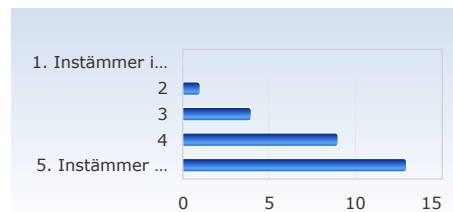
2. Kursens ämnesinnehåll var relevant för att jag skulle uppnå de förväntade studieresultaten.

Kursens ämnesinnehåll var relevant för att jag skulle uppnå de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	0 (0,0%)
2	2 (7,4%)
3	2 (7,4%)
4	10 (37,0%)
5. Instämmer helt	13 (48,1%)
Summa	27 (100,0%)

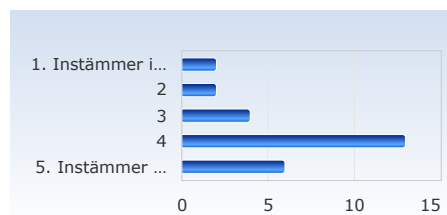
3. Undervisningen gav mig goda förutsättningar att uppnå de förväntade studieresultaten.

Undervisningen gav mig goda förutsättningar att uppnå de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	0 (0,0%)
2	1 (3,7%)
3	4 (14,8%)
4	9 (33,3%)
5. Instämmer helt	13 (48,1%)
Summa	27 (100,0%)

4. Examinationen/erna prövade hur väl jag uppnått de förväntade studieresultaten.

Examinationen/erna prövade hur väl jag uppnått de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	2 (7,4%)
2	2 (7,4%)
3	4 (14,8%)
4	13 (48,1%)
5. Instämmer helt	6 (22,2%)
Summa	27 (100,0%)

5. I genomsnitt har jag per vecka lagt ner ungefär följande antal timmar på kursen, sammanlagd tid inklusive självstudier.

I genomsnitt har jag per vecka lagt ner ungefär följande antal timmar på kursen, sammanlagd tid inklusive självstudier.	Antal svar
5 - 10	1 (4,0%)
11 - 16	0 (0,0%)
17 - 22	4 (16,0%)
23 - 28	1 (4,0%)
29 - 34	4 (16,0%)
35 - 40	9 (36,0%)
41 - 46	3 (12,0%)
47 - 52	2 (8,0%)
53 - 58	0 (0,0%)
59 - 64	1 (4,0%)
Summa	25 (100,0%)

